

רק בגלל שהוא יהודי

הרב אפרים שרבני שליט"א

התורה

אמרה "ואהבת לרעך כמוך" - יש לנו מצוה לאהוב יהודי. ורק בגלל דבר אחד, בגלל שהוא יהודי, לא בגלל שום דבר אחר. הוא נולד לאמא יהודיה, יש מצוה יקרה לאהוב אותו.

אני רוצה להגיד לכם שהיה צדיק ששמו ר' ברוך בער ליבוביץ', ראש ישיבת קמניץ, זה היה איש שבכל פעם שאני קורא עליו אני מבין כמה אני רחוק. למה? כי הוא באמת היה אוהב יהודים. כל החיים שלו ועד יומו האחרון. לפני פטירתו הוא אמר "אם יגידו לי בשמיים שלא הייתי בסדר, אני לא יודע מה אני אענה להם, אבל דבר אחד כן יהיה לי להגיד להם - שאהבתי יהודים".

כשהוא היה רואה יהודים עוברים ברחוב, יהודים שהוא כלל לא מכיר, מיד היה עולה לו הרהור בראשו "יה"ר שהקב"ה יתן לך להיות שמח" - בלי להכיר, בלי לדעת מי הוא, מאיפה הוא, מה הדעות שלו - רק בגלל שהוא יהודי.

אתה יהודי, אני צריך לאהוב אותך, אני באתי לעולם לאהוב אותך, ואני לא יוצא מפה בלי לאהוב אותך.

כמה ה' רוצה את זה, אולי יותר מהכל. קשה לשער כמה ה' יתברך מסכים לתת בשביל ששתי יהודים יאהבו אחד את השני, שיהיה אכפת להם אחד מהשני, בשביל שאנשים יגידו בוקר טוב בחינך.

אולי נבין קצת אחרי שנקרא מה ששאלו במדרש קדמון, היכן נבנה בית המקדש, ומדוע דווקא שם בחר הקב"ה להשכן שכנתו?

ומסופר, שעוד בראשיתו של העולם היו שני אחים השותפים בקרקע אדמה. האח הראשון היה נשוי עם ילדים, והאח השני היה רווק. בכל שנה היו האחים מחלקים את היבול חצי בחצי, וכל אחד ליד ביתו היה לו מחסן רחב ידיים אשר שם היה שם את סחורתו.

האחים האלה אהבו אהבה מרובה איש את רעהו. האח אשר עדיין לא נשא אשה, היה אומר לעצמו אני אינני צריך הרבה, אין לי אשה, אין לי ילדים, יכול אני להסתפק במועט, אך אחי צרכני מרובים אשה ילדים הוצאות רבות. בכל לילה הוא היה לוקח משלו והיה הולך בשקט ושם אצל אחיו בלי שאיש ידע בלכתו ובשובו.

אף האח הנשוי כך היה עושה. הוא היה אומר לעצמו, אני כבר יש לי הכל, אשה ילדים משפחה מסודרת, אחי עדיין חיוני לפני ובוודאי כל ממון אשר יהיה לו לא יספיק לו. ובכל לילה היה הולך בחשאי ושם משלו אצל אחיו. כך במשך שנים היו עושים ואף אחד לא ידע את אשר אחיו עושה. באחת הלילות נפגשו שניהם, זה על גבו סחורתו ואף אחיו עם סחורתו על גבו, ומיד

הבינו שניהם את אשר עשו, ובכו בכי גדול איש על כתפו של אחיו.

היה עוד מישהו שראה את כל זה וגם הוריד דמעות, זה היה ה' יתברך. ומיד הוא החליט שבמקום הזה הוא בונה את בית המקדש.

תראו איפה ה' מחפש להיות, במקום שיש אהבה, במקום שאין שנאה, רק שם אתה תמצא אותו. הקב"ה יתן הכל בכדי לקבל בנים שאוהבים זה את זה.

לפני תקופה באו שניים לשאול אותי על עסק מסויים אם להמשיך או לעצור. הם עמדו לפני צעד של ליפול עד הסוף או לעלות עד הסוף, הימור גדול. לסגור או להמשיך הם שאלו. הסתפקתי, זו הייתה באמת שאלה. אחרי כמה דקות שאלתי אותם "איך אתם ביחד, תגידו לי את האמת יש מריבות? יש מחלוקות? יש קפידות? אני רוצה לשמוע, אבל אמיתי בלי להתבייש". עמד אחד השותפים ואמר "אני אגיד לך אמיתי", הוא שאל את חברו אם הוא מסכים לו לספר. חברו הסכים.

ואז הוא סיפר. "לפני תקופה הייתי במצוקה כלכלית, לא יודע איך, היו לי הוצאות מטורפות, מצב ממש לא פשוט. לא ידעתי כל כך מה אני עושה. וזה השותף שעומד לידינו בלי ידיעתי, את כל הכסף של הרווחים שהוא היה צריך למשוך מהעסק הוא היה מעביר לאשתי. הוא ביקש ממנה בכל לשון של בקשה שאני לא אדע. היא כיבדה אותו ולא סיפרה לי. היא הייתה משלמת עם זה בתי ספר, קניות, הכל. לא חודש, לא חודשיים, שנה שלימה! עשרות אלפים ואני לא יודע כלום. אני לא יודע מה הייתי עושה בלעדיו".

שאלתי את השותף "איך עשית את זה? זה באמת לא פשוט את כל המשכורות שלך שנה שלימה לתת לחבר בלי לבקש את זה בחזרה, והוא אפילו לא יודע". הוא אמר לי "הרגשתי כאילו אני מעביר לאבא שלי את הכסף, בדיוק אותה הרגשה". אמרתי להם "אם אתם חברים כאלה, אני לא מפחד לחתום. תחתמו, אני גם חותם עליכם". לקחתי פתק וכתבתי "פלוני ואלמוני העסק שלכם יעלה ולא ירד" וחתמתי יחד אתם. היום מספיק לראות את גודל המעשר שהם מפרישים בשביל להבין כמה הקב"ה הגביה אותם.

כשיש אהבת ישראל, שהלב הוא טהור, שהלב רוצה רק לעשות טוב לאחרים, הקב"ה לא יתן לך ליפול. אתה לא יכול ליפול. יש מישהו שידאג תמיד להחזיק אותך, ובכל הכוח.

הרב שטיינמן זצ"ל דיבר עם יהודי במשך שלוש שעות. אותו יהודי אמר לרב כמה הוא מצטער על הזמן שהוא לקח לו, כי הוא בעצמו יודע כמה אין לרב זמן לנשום. אמר לו הרב "אולי רק בגלל השעות האלו שאני שומע

המשך שיחת הרב בעמ' 3 <<

העלון טעון גניזה • נא לא לקרוא בשעת התפילה

זמני השבת

לנוהגים 40 דק'	הדלקת נרות
16:43	17:03
יציאת השבת (ר"ת)	יציאת השבת
18:32	17:55

ירושלים

פרטים בעמוד 2

יש לך אוצר בפלאפון!

מפתחות ההצלחה

חלק ו'

«מה היה לנו?»

שבת שלום לכולם. נראה שכדאי שנעשה עצירה לראות מה היה לנו עד עכשיו, גם כדי לסכם את הדברים לקוראים העוקבים, וגם כדי להכניס לעניינים את אלו שהזדמנו להם הדברים עתה בפעם הראשונה... אז ככה...

א. אנו עוסקים בשבועות אלו בכלי העבודה של ה'מצליחנים', באותם כלים שעלינו לסגל ולטפח תמיד כדי שנוכל לבנות את אישיותנו, להצליח בכל התחומים הגשמיים והרוחניים כאחד, כדי שנהיה אנו מנהיגים בס"ד ובכוח הבחירה את חיינו ולא חיינו ינהיגו אותנו ויוליכונו לאן שהם רוצים.

ב. למדנו שבבואנו להתעסק עם החיים יש את גישת ה'מקצוענים' – אותם שבאים בגישה רצינית, מחושבת, מיוקרת, מדויקת, מסודרת וכו', ומאידך יש את ה'חובבנים' שהם ההפך הגמור – שנותנים לחיים לזרום, שאינם נותנים לחיים את הרצינות הדרושה להם וכו' ושהתוצאות בהתאם!

ג. למדנו על המושגים 'לבחור בחיים' 'לקחת אחריות', 'להפסיק עם התירוצים', 'לא לתת לאמונות והתפיסות להפיל אותנו' ואפשר להאריך עליהם עוד הרבה אך עלינו להמשיך.

ד. בשבוע שעבר התחלנו לדבר על המידה הנחוצה ביותר להגיע לשינוי והישגים בחיים, מידה שאם לא תהיה לנו אותה, הרבה טוב שיכול להיות לנו ירד לטמיון! קוראים לה מידת ה'עקביות'. והיא אותה מידה שהתבטאו עליה גדולי ישראל: "קנה מידת העקביות, ובגללה יבוא הכל!", (הגרי"א דסלו במכתב מאליהו ח"ד רלה). וראינו איך פעמים שיש לאדם את כל הכלים הנכונים והטובים ביותר, אך בכל זאת הוא לא מצליח ליצור שינויים אמיתיים, כי חסר לו במדה זו. ועתה קודם שנמשיך להתבונן במידה זו, נראה עד היכן הדברים מגיעים והיכן תופסים אותנו בשטחי חיינו.

חינוך בלא עקביות וסבלנות - אינו חינוך!

נפתח בתחום חינוך הילדים שם רואים את הדברים תדיר. משאלת לבו וחלמו של כל הורה, שילדיו יגדלו עם ערכים טובים, עם דרך ארץ, עם מידות טובות, ילדים שאכפת להם מהזולת, שלא חושבים רק על עצמם. כמו כן אין הורה שאינו חפץ שבביתו תשרור המשמעת והסדר, שהילדים יגדלו בריאים בגופם ובנפשם. ורבים אף משקיעים בתחום הרבה מכוחות נפשם ומרצם - לומדים בספרים, שומעים שיעורים, מתיעצים עם רבנים ועוד ועוד, וברוך השם יש היום מודעות רבה בנושא, שיעורים, סדנאות, חומר בלי סוף... אך בכל זאת אינו קל - בלשון המעטה - למצוא הורים שמרגישים שאכן 'הצליחו' או ש'מצליחים' בחינוך ילדיהם. ולפני שאנחנו רצים להאשים את ה'דור הזה', שבו מתחיל גיל ההתבגרות כבר כמה שנים קודם (מה שנוכח ומוסיף אתגר להורים ללא ספק), פעמים רבות כשנתבונן נבחין שאנחנו יכולים לעשות הכל מהכל, רק דבר אחד חסר – עקביות, התמדה, וסבלנות! ולו רק היה לנו אותם היינו זוכים לקטוף פירות ומתוקים בעמלנו הרב!

והבית בהיבנותו

הרב שמעון שורתי שליט"א

שאלון - האם אנחנו עקביים בחינוך הילדים!?

נערוך שאלון קצר האם אנחנו עקביים בחינוך הילדים שלנו...

א. האם לכם כללים וגבולות קבועים וברורים בבית? (כגון שעות שינה, קימה, שעות אכילה, מקלחות, ועוד הרגלים). [א. יש. ב. צריך שיפור. ג. כמעט ואין. ד. אין]. **המעלה** - חשיבות הכללים הברורים, מאין כמותה, וגורמת לסדר ומשמעת וגם מונע חיכוכים מיותרים, והילד בצורה הרבה יותר בריאה בנפש ובגוף.

ב. כאשר אנחנו עושים להם 'מבצעים' (של התנהגות יפה או של שאר נושאים) - האם אנחנו מסיימים מהתחלה עד הסוף? [א. תמיד. ב. לפעמים. ג. כמעט ולא. ד. לא]. – לפעמים ההורים מתחילים באיזשהו 'מבצע' עם אחד הילדים או כולם, מבצע של התנהגות, של צורת דיבור, של נתינה וחסד לאחים, מתאמצים ומשקיעים אולם קודם שמתחילים לקטוף את הפירות ההורים 'מתעייפים' והדבר מונע הרבה טוב, וגם הילדים רואים את ההורים כלא רציניים.

ג. כאשר קיבלתם 'כלי חינוך' או עצה טובה בהנהגה עם הילדים האם את מתמידים בה? [א. כן. ב. בהתחלה כן ובדרך כלל לאחר תקופה זה מתרופף. ג. רק לימים הראשונים. ד. לא]. **סיפור הרב נחום דיאמנט שליט"א**

שפעם בעת שייפץ להורים, לאחר זמן חזרה האם: "זה לא עובד... ניסיתי... יש לרב משהו אחר?!" "לפני כמה זמן היית כאן?!" "שלושה שבועות!" "תמשיכי עם זה ותחזרי בעוד חמישה חודשים!" - שינוי אמיתי זה דבר שדורש זמן, לשנות דפוסי התנהגות, הרגלים, מעשים, צריך סבלנות ועקביות זה לא קורה ביום אחד.

ד. האם אופני התגובות שלכם להתנהגות בלתי הולמת/הפרת כללים \ חוצפה \ חוסר משמעת \ חציית קווים אדומים - זהים בדרך כלל? [א. כן. ב. בדרך כלל. ג. לפי מצבי הרוח (פעמים צועקים פעמים מוותרים, מענישים קל ופעמים חמור). ד. לא].

ה. כשהילד מתנהג באופן חיובי (מוותר/עושה חסד/הביא מבחן עם ציון טוב/שאר מעשים טובים) האם המילים הטובות והתגמול בדרך כלל זהה. [א. כן. ב. בדרך כלל. ג. כמעט ולא. ד. לא].

עד כמה הויכוחים בבית עם הילדים חוזרים על עצמם? [א. בדרך כלל לא. ב. לפעמים. ג. כמעט תמיד. ד. תמיד]. **ז.** האם בביתנו אנחנו משתדלים לתת לכל ילד באופן קבוע את תשומת הלב הראויה לו על ידי שיחה, התעניינות והקשבה? [א. אפשר לומר שכן. ב. לפעמים. ג. כמעט ולא. ד. לא]. **ח.** האם ילדיך רואים בבית הורה עקבי בדעותיו או במעשיו? **ט.** אם נבקש מילדיך לדרג 'אילו דברים חשובים לך?' מה הסיכוי שיצליחו להשיב? **י.** אם נשאל את הילדים 'מה אבא\ שלך שלך תמיד אומרת?' האם ניתן לומר שילדיך יודעים 'מה ההורים שלי אומרים/חושבים על זה?'.

יש עוד הרבה מה לדבר על כל אחת מהשאלות הנ"ל. אבל נסתפק בזה, ענו בכנות על הדברים, וככל שהציון גבוה יותר, כך ניתן ללמוד שהעקביות וההתמדה אצלנו לוקה בחסר וצריך להתחיל לעבוד. ומלבד ההתבוננות בעצם הדברים, חשבו ברצינות: "לו רק היינו ממש שיכים... בעקביות וסבלנות... אילו הצלחות היינו נוחלים!?!...". **וזכרו!** כשאין סבלנות ועקביות – אין חינוך! זו משוואה פשוטה וברורה: נמשיך בשבוע הבא, **בית שלי, מעון שורתי!**

לא ארוג!

בכו הטלפון
של קול המחנה
072-338-7000

מאגר עצום של שיעורים מרתקים של אפרים שרבני שליט"א

כוחה של אמונה

והנמשל: כי בשעה שבני ישראל עמדו על הים, הים סוגר והשונא רודף, הסיימ ושר של מצרים ושר של הים עומדים לקטר על בני ישראל שאינם ראויים שיקרע הים לפניהם, לכן "ויאמר ה' אל משה מה תצַעק אליי", כי בזמן כזה שהמקטריגים נועלים את שערי התפלה אין עצה אחרת רק "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְעוּ", פירוש: תצוה לבני ישראל ליכנס בתוך הים, וממילא יצא הקול בכל העולמות שכבר נכנסו בני ישראל לתוך הים, ואז בהכרח יבקע להם הים והמקטריגים יפסיקו מלקטר.

ומכאן נלמד חיזוק גדול לכל אחד שבא למצב שמולו עומד ים סוף - דהיינו צרות, "בָּאוּ מֵיַם עַד נַפְשִׁי", בגשמיות או ברוחניות, וחושב שאין לו על פי טבע מנוס איך לעבור הצרות בהם נמצא, אבל ידע שהיינו כבר במצב כזה והעצה איך להינצל מזה הוא על ידי כח אמונה וביטחון, וכח זה נשאר לנו גם היום ושייך לכל אחד ואחד שעל ידו הים סוף שלו יבקע ויעבור לחרבה, ואדרבה גם הים שעמד מולו יהא בבחינת "הַיָּמִים לְהֵם חוּמָה מְיֻמָּיִם וּמְשֻׁמָּאֵלִים" שמרמוז לפסוק "אַרְבֵּי יָמִים בְּיָמֵינָהּ בְּשִׁמְאוּלָהּ עֲשָׂר וְקָבוֹד", שהקשיים עוד יהפכו לישועה והצלחה. וכל זה הוא רק ע"י כח האמונה. (תפארת למשה).

ט"ו בשבט

קבלנו מרבובינו להתפלל ביום זה על אתרוג כשר יפה ומהודר שיזמין לנו השם יתברך לחג הסוכות הבעל"ט.

לכן מנהג מקובל בביתם של אנשי מעשה, שנשים צדקניות עושות מאתרוג אחרי חג הסוכות מיני מתיקה כדי לכבד את בני הבית ביום ט"ו בשבט, ביום שמתפללים בו על האתרוג הבא. (בני יששכר).

ואל יהי דבר זה קטן בעיניך להתפלל על אתרוג, שהרי ר' חיים מצאנז היה אומר: שכל עליית והצלחת האדם בלימוד התורה ועבודת ה' במשך כל השנה, וכן מידת הצלחת האדם גם בענייני הגשמיים במשך כל השנה, כולם תלויים בכשרותו והידורו של האתרוג שלו בחג הסוכות. (אמרי נועם).

מי שאוכל אתרוג בט"ו בשבט, יזכה להשלים שנתו. (היהודי הקי מפרשיסחא).

פרשה

עצמו בשפת הים, שאין לו מקום לברוח מהצרות שלו לשום צד, כי "מִצְרֵיִם לִסַּע אַחֲרֵיהֶם וַיִּרְאוּ מֵאֵד", וחושב "מֵאֵין בָּא עֲזָרִי", שידוע ידע שכבר היו כלל ישראל במצב כזה בשעה שפרעה וכל חילו רדפו אחריהם, וכולם חשבו שכבר באו לסוף דרכם, אבל באופן נס ופלא שלא חשבו על זה כלל הצילם הקב"ה. ובאמת יש להתבונן, באיזה כח וזכות עברו בני ישראל בים סוף, כדי שממנו נלמוד גם עתה לכל הנמצא במצב כזה שבאו מים עד נפש איך עוברים המים הזידונים.

וע"פ מעשה ברי' יהושע מבעלזא יובן הדבר, שפעם אחת נתגלה לו בחלום ר' אלימלך מליזענסק, ושאלו הרבי מבעלזא את הקושיא הידועה: "ויאמר ה' אל משה מה תצַעק אלי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְעוּ". ותמוה, וכי מה יש לו למנהיג הדור לעשות בעת צרה ליעקב אם לא לצעוק ולהתפלל?

השיבו ר' אלימלך על פי משל: למלך שהיה לו בת יחידה נשואה, כאשר עמדה ללדת מת הולד במעי אמו, וכך חזר הענין כמה פעמים, המלך היה בצער גדול כי כל הרופאים לא יכלו למצוא הסיבה לזה, פעם אחת כשעמדה סמוך לזמן הלידה והיה המלך בצער גדול ובדאגה מה לעשות כינס כל יועציו לטכס עצה מה לעשות, עמד יועץ אחד ואמר שיש לו עצה שקודם שיגיע זמנה של בת המלך ללדת יכריזו בכל העיר שבת המלך ילדה ילד בריא ושלם ואחר כך תלד ללא פגע. כך עשו, סמוך שהגיע זמנה ללדת הכריזו בכל המדינה שילדה ילד בריא, ותיכף אחר זה ילדה באמת ילד חי ובריא ושלם.

והסביר היועץ טעמו, מכיון שראיתי שהרופאים לא מצאו שום טעם וסיבה בדרך הטבע שהולד לא יתקיים, לכן הבנתי שיש למלך שונאים ששוכרים מכשפים לעשות פעולתם בכח הכישוף בכדי שהולד ימות קודם צאתו לאויר העולם, לכן היתה עצתי שיכריזו בכל העיר סמוך לזמן הלידה שבת המלך ילדה, ואז יראו המכשפים שהוא כבר לאחר המעשה ויסלקו ידיהם מפעולת הכישוף, ובתוך כך תוכל בת המלך ללדת ילד בריא ושלם.

הנושך שיחת הרב

יהודים, הקב"ה עוד נותן לי זמן לנשום". כמה שזה חזק, כמה שזה אמיתי. מה זה לאהוב יהודי? זה לדעת למחוא איתו כפיים ולדעת להוריד איתו דמעות. אחת הדוגמאות היפות ביותר היא הרב סלמן מוצפי זצ"ל, שהייתה לו רשימת זוגות שלא נפקדו בזרע של קיימא. הייתה לו מחברת שכל זוג שהוא היה שומע שאין לו ילדים הוא היה רושם ומתפלל עליהם. באחד הימים הוא אמר לבנו "בבקשה תקרא את הרשימה אני לא יכול, אני נקרע".

לדעת למחוא איתו כפיים ולדעת להוריד אתו דמעות. כך המדרש מביא, שלא זכה משה רבינו לכל מעלותיו אלא מחמת שהיה אוהב ישראל ומצטער בצערם. "ויחל משה" - דרשו חז"ל, שנהיה חולה בתפילתו. כשהוא שמע על הצער שחלילה צריכים לעבור עם ישראל, הוא התפלל עד שהוא נהיה חולה. איזה חולי הוא קיבל? עונים חז"ל דלקת פרקים. אתם יודעים איזו אהבה צריכה להיות ליהודי בשביל לקבל דלקת פרקים? כל המעלות שזכה בהם משה רבנו, התחילו בלב שלו, בלב הרך שלו.

מספרים על מרן רבינו עובדיה יוסף צוק"ל, שהיה כל לילה עושה תיקון חצות. שם היה בוכה על עם ישראל

בדמעות שלישי. הצער הזה גרם לו לחולשות קשות וכאבים בעצמות. אשתו הרבנית שראתה כך אמרה לו די מספיק, אתה הורג את עצמך, זה אסור תראה כמה אתה חולה מזה. אך הוא לא הקשיב לה בדבר הזה, היה קשה לו לעצור ולא לבכות על עם ישראל. כשראתה כך הרבנית היא הבינה שאין ברירה ורק דבר אחד יעצור אותה. היא הלכה ותבעה אותו בבית דין. הדיינים שראו כך אמרו לו, שאין לו היתר לעשות תיקון חצות אלא פעם אחת בשבוע. כי גם הם הבינו שאם לא יהיה לו פסק דין הוא ימשיך לבכות עד שהוא יהיה מרותק למיטה. זה גדול ישראל, שכאבם של היהודים זרם לו בעורקים.

צריך לזכור שספר תורה אף שהוא כתוב בהידור וכחלכה, אמנם אם לא יתפרו את היריעות של הספר אחת לשנייה הספר פסול, וזה בא להעיר אותנו, שיהודי גם אם הוא שלם לכשעצמו, לעולם הוא לא יגיע למעלת השלמות עד שהוא לא יתפור את עצמו עם כולם ביחד. ואסיים במאמר החסיד: "קל להיות מבין באבנים ומרגליות, אולם קשה להיות מבין בסנטימטר של יהודי".

בת שלום עם ישראל! אפרים טרנן

הלכות אקטואליות

ההלכות על פי דרכו של מו"ר מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל ממשיך דרכו הראשלי"צ הגאון הגדול מו"ר הרב יצחק יוסף שליט"א

"לפני עיור לא תתן מכשול" חלק ה'

נותנים או לוקחים הלוואה -

מה עליכם לדעת!?

זוהי הלכה די יתומה שרבים לא יודעים אותה ואף היודעים פעמים שלא מקפידים כל כך, וצריך לעורר עליה ליידע בה את הרבים.

מצוות הלוואה - נקדים, שיש שמעלת הלוואה גדולה היא מאד וכמו שכתב בשולחן ערוך (צו סעיף א): "מצוות עשה להלוות לעניי ישראל, והיא מצווה גדולה יותר מן הצדקה". והסבירו שעל ידי הלוואה ייתכן שלא יהיה צורך בצדקה, ועוד שהלווה לא מתבייש בקבלת הלוואה כמו בקבלת צדקה. לכן אשרי המקיים מצווה זו.

חיוב שטר או עדים בהלוואה - אך צריך לדעת שבגמרא (בבא מציעא עה:) שהמלווה כסף לאדם אחר, חייב לכתוב שטר הלוואה או שיהיו שני עדים להלוואה.

ושני טעמים נאמרו בגמרא: א. "לפני עיור לא תתן מכשול" - דהיינו עלול להכחיש את לקיחת הלוואה (בשוגג ובשכחה או במזיד עיי' במקורות שהבאנו). ב. "שגורם קללה לעצמו" דהיינו שאם יתבע את השני על הלוואה וזה יכחיש ירננו עליו הבריות שיאמרו שאדם לא הגון הוא ותובעו סתם. [שהרי אם הלווה לחברו בלי עדים משמע שחברו אדם ישר אז ממילא מי שמשקר זה הוא]. ודברי הגמרא נפסקו להלכה ברמב"ם (ב ז) ובשולחן ערוך (חושן משפט סימן ע סעי"א).

ורבותינו האחרונים כתבו למצוא סמך לעולם שלא מקפידים בזה, אולם למעשה, דעת מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל (נבי"א ח"ז חושן משפט סימן ז) שיש בזה חיוב מן הדין לעשות וכדברי השולחן והרמב"ם ואין למקילים על מה לסמוך.

והרצוי ביותר להלוות גם בשטר וגם בעדים, ומהדין די באחד מהם אך בשטר עדיף יותר משום ששם כתוב גם סכום הלוואה ובזה לא תהיה שום מחלוקת. [נבי"א].

סכום מועט - ועל כל פנים אם הוא סכום קטן נראה שיש לסמוך להקל להלוות בלי שטר

או עדים. [כן נהגו החזו"א והקהילות יעקב (ארחות רבנו ח"ג עמ' צד) והגר"ש אלישיב (בספר משפט כהלכה בסוף הספר שים שלום עמ' טז). וכן בספר וישמע משה (ח"א עמ' שעה) הו"ד בספר הרימו מכשול עמ' תמו, ושם כתב שאם למזיד - אין לחוש שאין יצר הרע תוקפו על זה. ואם בשוגג - אם יזכירו ישלם או שמלווה ימחל ולכן אין בזה חשש. ע"ש. אלא עדין יש לחוש שפעמים רואים ששניהם שוכחים, אם כן טוב שמלכתחילה יתנה שימחל אם יחזיר].

לתת על דעת שימחל לו - עוד יש שנתנו עצה להלוות בלא עדים וכדומה, ע"י שיחליט בדעתו שאם כשיתבע את הלווה הוא יטען שלא זוכר וכדומה אזי הוא ימחל לו על החוב, אך יש שפקפקו בזה שלאומרים שהחשש הוא גם על הכחשה במזיד ממילא נמצא שהשני בדעתו לגנוב אותו. [ונמצא שנכשל שהרי מי שהתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר כשר, צריך כפרה כידוע מה שינאמר והי' יסלח להי' עיי' הרימו מכשול שם].

לומר לחברו 'אם תרצה תחזיר' - ועל כל פנים הנותן לחברו, שהוא קרובו ונאמן עליו, יכול לומר לו: "הנני נותן לך במתנה ואם תרצה תחזיר". שבזה וודאי הדבר מועיל [וכ"כ בספר דרכי המשפט (פרק שני הלכה ח) בשם הגר"י קרליץ]].

שבת שלום, שמעון שרית!

להערות והארות: 055-6700235

ללא עלות

מיטב השיעורים מכל הזמנים

של הרב אפרים שרבי שליט"א

גשם הנבחרים!

זה ברכה!

להזמנות חייגו:

055-6777644